

Revisionsrapport nr 3/2024, Kontroller för att motverka oseriösa leverantörer

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1
Svarstid den 4 april 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som yttrande över stadsrevisionens rapport hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anders Österberg

Sammanfattning av ärendet

Stadsrevisionen har granskat hur kommunstyrelsen (i rollen som styrelse), servicenämnden, fastighetsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) använder seriositetskontroller för att identifiera oseriösa företag. Vad gäller kommunstyrelsen rekommenderas att styrningen stärks kring hur seriositetskontroller ska användas och dokumenteras.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret framhåller att seriositetskontrollerna och arbetet mot välfärdsbrottsligheten har intensifierats under de senaste åren i Stockholms stad. Stadsledningskontoret bedömer att flera av de aktiviteter som pågår kommer att innebära en sådan förstärkning av styrningen som revisionskontoret efterfrågar.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar revisionskontorets granskning av hur vissa av stadens nämnder och bolag använder seriositetskontroller för att identifiera oseriösa leverantörer. Vidare instämmer jag i rekommendationen revisionskontoret lämnar till kommunstyrelsen om att förtydliga hur seriositetskontroller ska användas och dokumenteras för att minska risken för oseriösa leverantörer.

Välfärdsbrottsligheten tar sig in överallt där det finns pengar att hämta och det kan vara svårt att hålla jämna steg med den kriminella ekonomin, vilket gör det extra angeläget att förstärka och ständigt utveckla arbetet med att förebygga, upptäcka och stävja välfärdsbrott.

Under våren remissbehandlas stadens reviderade program för inköp för att sedan gå till kommunfullmäktige för beslut och i samband med detta uppdateras även tillämpningsanvisningarna till programmet. Till dessa har en kompletterande och fördjupande vägledning om seriositetskontroller tagits fram, efter ett förvaltningsövergripande arbete lett av stadsledningskontoret där förbättringsområden för leverantörskontroller kartlagts och identifierats.

Jag konstaterar därmed, liksom stadsledningskontoret, att de aktiviteter som redan pågår inom Stockholms stad kommer att innebära en sådan förstärkning av styrningen som revisionskontoret efterfrågar i revisionsrapporten.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 2 april 2025

Anders Österberg

Bilaga

Rapport - Revisionsrapport nr 3/2024, Kontroller för att motverka oseriösa leverantörer, dnr KS 2024/1377-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner och Andrea Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har tidigare undersökt fenomenet möjliggörare och hur dessa hjälper kriminella nätverk. En möjliggörare är här en person som missbrukar sin anställning eller sitt uppdrag i kommunal, statlig eller privat sektor till förmån för kriminella nätverk. Undersökningen bygger på intervjuer, upptäckta ärenden och krypterade chattmeddelanden från personer i kriminella nätverk. Den sammantagna bilden är att möjliggörare förekommer i både offentlig och privat verksamhet. Det kan handla om personer som antingen hjälper kriminella frivilligt för egen ekonomisk vinning, eller på grund av manipulation och/eller hot. Vi vet att möjliggörare funnits och finns även inom Stockholm stads verksamheter.

Vi vill därför påtala behovet av att även ha med sig det perspektivet i arbetet för att motverka oseriösa leverantörer. Samhällets välfärdstjänster är till för medborgare i behov av dem och ska inte vara en resurs för kriminella. Att genom bruk av möjliggörare och med mutor, hot och otillåten påverkan tillskansa sig fördelar kan

aldrig accepteras. Det vardagliga kommunala arbetet kan och ska vara en väsentlig del i att förhindra möjliggörare i stadens verksamheter. De seriositetskontroller som staden genomför är en viktig pusselbit för att förhindra möjliggörare i stadens verksamheter.

En annan viktig fråga handlar om att det vid upphandlingar behöver finnas adekvat kravställning så att företagen verkligen följer avtalet och minskar risk för avtalsbrott. Ett exempel kan vara möjligheterna för en skola att agera när matleverantören eller städföretaget inte levererar eller det är för bristande kvalitet. Det kan förekomma att matleverantören ändå tar betalt trots att överhuvudtaget ingen mat levererats och då måste skolan i det aktuella fallet kunna agera. Här vill vi lyfta avtalscontrollers som ett positivt exempel på hur staden kan förbättra sina upphandlingar.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Sophia Granswed Baat och Johan Nilsson (alla M) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Stadsrevisionen har granskat hur kommunstyrelsen (i rollen som styrelse), servicenämnden, fastighetsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) använder seriositetskontroller för att identifiera oseriösa leverantörer.

I rapporten framförs att samtliga nämnder och bolag som omfattats av granskningen kan utveckla arbetet med seriositetskontroller. Vad gäller kommunstyrelsen rekommenderas att styrningen stärks kring hur seriositetskontroller ska användas och dokumenteras.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar revisionskontorets uppfattning att seriositetskontroller är viktiga. Kontroller ska göras både inför det att en leverantör anlitas och återkommande under uppdragets genomförande.

Under de senaste åren har seriositetskontroller och arbetet mot välfärdsbrottsligheten intensifierats i Stockholms stad. Stadsledningskontoret har successivt stärkt sitt samarbete och sin styrning på området, bland annat genom riktade insatser som fördjupad avtalsuppföljning inom vissa fokusområden, utvecklad och samordnad tillsyn, nytt och förbättrat stödmaterial i inköpsprocessen, informations- och utbildningsinsatser samt nya och förstärkta skrivningar i avtal med leverantörer.

Under 2024 ledde stadsledningskontoret ett projekt med representanter för flera förvaltningar där leverantörskontrollerna i dagens inköpsprocesser kartlades, och förbättringsområden identifierades. Ett av de behov som framkom var att det behöver finnas en utökad vägledning kring seriositetskontroller. Stadsledningskontoret kan därmed konstatera att den delen av projektets resultat överensstämmer med revisionskontorets rekommendation. Under 2024 påbörjade stadsledningskontoret därför ett arbete med att ta fram en ny sådan vägledning om seriositetskontroller. Det arbetet fortgår enligt plan och beräknas bli klart under våren 2025. Denna vägledning ska komplettera och fördjupa skrivningar i den tillämpningsanvisning som uppdateras i samband med kommunfullmäktiges beslut om reviderat program för inköp.

Stadsledningskontoret bedömer att de aktiviteter som sammantaget redan pågår kommer att innebära en sådan förstärkning av styrningen som revisionskontoret efterfrågar i den remitterade rapporten. Aktiviteterna bör emellertid kompletteras med kommunikationsinsatser i relevanta kanaler.

En ny bedömning gällande behovet av ytterligare förstärkning av styrningen på området bör göras när de nu pågående aktiviteterna är avslutade och resultaten implementerade i stadens processer och verktyg.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.